

Список використаних джерел :

1. Антонович Д. Триста років українського театру. 1619 – 1919 та інші праці. Київ : ВІП, 2003. 418 с.
2. Історія української культури. У п'яти томах / за ред Б. Є. Патона. Київ : Наукова думка, 2001–2003. Т. 1 (перша книга). 212 с.
3. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук. Київ : Факт, 2000. 160 с.
4. Семчишин А. Тисяча років української культури. Історичний огляд культурного процесу. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1985. 567 с.

Іващенко Тамара

*магістрантка Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(науковий керівник – доцентка Р. Винничук)
(м. Полтава)*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМУНІКАЦІЙ

У тезах описано історію виникнення та етапи становлення комунікацій. Розглянуто сутність, умови та сторони комунікацій.

Ключові слова: комунікація, комунікативні революції, умови комунікації, сторони комунікації, сутність комунікації.

Ми живемо у час глибинних загальноцивілізаційних зсувів і викликів. Одним з їх суттєвих проявів і одночасно – чинників є крос-культурна (міжкультурна, мультикультурна, інтеркультурна, транскультурна) взаємодія представників-носіїв різних світових культур, релігій, ментальності. Така взаємодія є багатогранною і виникла вона у стародавньому світі [1].

Однак, лише у другій половині ХХ століття крос-культурна взаємодія стала об'єктом організаційно-економічного забезпечення й регулювання головних інституцій провідних країн світу [2]. Проблематика крос-культурної взаємодії стала одним з визначальних напрямів діяльності державних дослідницьких центрів з підготовки дипломатів і бізнесменів найвищого рівня та згодом – змістом навчальних дисциплін кращих університетів.

Розглянемо комунікативні революції. Перша комунікативна революція : поява мови, яка зробила людину людиною розумною (*Homo sapiens*) і збільшила можливості координації спільних дій, зберігання і передачі інформації, здатності до пізнання навколишнього світу і ін. Дописемна культура. Друга комунікативна революція : поява писемності, формування писемної культури. Третя комунікативна революція : поява в Європі друкарства в середині XV ст. (відповідні технології в Китаї винайдені раніше, не пізніше IX ст.). Четверта комунікативна революція : на рубежі XIX і XX ст. поява нових засобів

комунікації – телеграфу, телефонного зв'язку, радіо. Зростання обсягів переданої інформації, скорочення часу її трансляції, відстань між комунікантами перестала відігравати значиму роль, повідомлення стало можливим адресувати масовій аудиторії [3].

П'ята комунікативна революція: поява електронної комунікації: 1. стирання кордонів між усним і письмовим спілкуванням, між міжособистісною і публічною, контактною і дистантною комунікацією. Характеризується появою абсолютно нових мовних жанрів (блог, смс-повідомлення та ін.), пов'язаних з електронною комунікацією. Також їй характерна глибока перебудова людської свідомості: зниження ролі друкованого тексту і значне зростання значення інформації, що передається за допомогою звукових і візуальних образів. Результат: мозаїчність або кліповість свідомості, які культивуються і телебаченням (набір хаотичних розрізнених фрагментів навіть в новинах) і всесвітньою мережею Інтернет (соціальні мережі). Від етапу до етапу паралельно з удосконаленням умов і можливостей передачі інформації поліпшувалися і такі основні якості інформації, як її збереження, портативність, доступність форм і засобів передачі.

Сутність комунікації має наступні особливості:

1. Ми вступаємо в комунікацію тільки тоді, коли самі свідомо обираємо її.
2. Одержувач повідомлення розуміє слова так само, як ми (однак у слів немає значень; значення визначає наш досвід і сприйняття!).
3. Ми вступаємо в комунікацію за допомогою слів (однак більшість повідомлень невербальні – вони пов'язані з передачею почуттів, емоцій, настроїв, ставлення до інших).
4. Невербальна комунікація – це мовчання (однак використовуються всі органи чуття).
5. Слід дотримуватися універсальних, негетичних, невербальних, знаків, символів (однак число цих знаків невелике, з ними треба бути обережними! Наприклад, посмішка, поцілунок, обійми).

Термін «комунікація» походить від латинського *communicatio* (єдність, передача, з'єднання, повідомлення), пов'язаного з дієсловом лат. *communico* – роблю спільним, повідомляю, з'єдную (є похідним від лат. *communis* – спільний). В цілому це процес обміну інформацією (фактами, ідеями, поглядами, емоціями тощо) між двома або більше особами, спілкування за допомогою вербальних і невербальних засобів із метою передавання та одержання інформації [5].

Для здійснення процесу комунікації необхідні, принаймні, 4 наступні умови:

– наявність щонайменше двох осіб: відправника – особи, яка генерує інформацію, що призначена для передачі; та одержувача – особи, для якої призначена інформація, що передається.

– наявність повідомлення, тобто закодованої за допомогою будь-яких символів інформації, призначеної для передачі;

– наявність каналу комунікації, тобто засобу, за допомогою якого передається інформація;

– наявність зворотного зв'язку, тобто процесу передачі повідомлення у зворотному напрямку: від одержувача до відправника. Таке повідомлення містить інформацію про ступінь сприйняття й зрозумілості отриманого повідомлення.

Сторони комунікації :

1. Комунікативна. Комунікативна сторона спілкування (чи комунікація у вузькому сенсі слова) складається в обміні інформацією між індивідами, що спілкуються.

2. Інтерактивна. Інтерактивна сторона полягає в організації взаємодії між індивідами, що спілкуються (обмін діями).

3. Перцептивна. Перцептивна сторона спілкування означає процес сприйняття і пізнання один одного партнерами по спілкуванню і встановлення на цій основі взаєморозуміння [4].

Отже, глобальна трансформація, що відбувається в сучасному світі, супроводжується не тільки проникненням комунікації в усі сфери життєдіяльності суспільства, виникненням і розвитком якісно нового типу комунікативних структур і процесів, а й глибоким переосмисленням комунікативної природи соціальної реальності, сучасних змін в соціально-комунікативній сфері, місця і ролі комунікацій у розвитку суспільства.

Список використаних джерел :

1. Бобало О. Ю. Комунікативні стратегії : навч. посіб. Львів : Львів. політехніка, 2015. 344 с.

2. Комунікація. 2010. № 1. URL : https://issuu.com/the_communication/docs/issuu_1

3. Комунікація. *Літературознавча енциклопедія* : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 1 : А–Л. С. 512.

4. Функції комунікації. *Літературознавча енциклопедія* : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2 : М–Я. С. 548.

5. Хамітов Н. Комунікація. *Філософський енциклопедичний словник* / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. 742 с.